

МИЦЕНКО Іван Михайлович, Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, Центральноукраїнський національний технічний університет, <https://orcid.org/0000-0002-2749-5117>
 ДЕРЕВ'ЯНКО Дмитро Сергійович, аспірант кафедри міжнародних економічних відносин, Центральноукраїнський національний технічний університет, <https://orcid.org/0009-0003-4964-1801>

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Миценко І.М., Дерев'янко Д.С. Сучасні механізми залучення іноземних інвестицій як основа економічної безпеки України.

У статті досліджено сучасні механізми залучення іноземних інвестицій у контексті забезпечення економічної безпеки України в умовах воєнних та післявоєнних трансформацій. Обґрунтовано, що іноземні інвестиції виступають не лише джерелом фінансових ресурсів, а й ключовим чинником структурної модернізації економіки, технологічного оновлення, підвищення продуктивності та інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості. Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій в Україні у 2010–2024 рр., що дозволило виявити їх високу волатильність, циклічність та залежність від макроекономічних і безпекових ризиків. Встановлено, що різке скорочення інвестицій у 2022 році та їх часткове відновлення у наступні роки свідчать про нестійкість інвестиційного середовища. Особливу увагу приділено оцінці якості інвестиційних потоків. Виявлено, що значна частка *round tripping* інвестицій суттєво знижує ефективність інвестиційної політики, обмежує реальний приплив зовнішнього капіталу та спотворює структуру інвестицій. Систематизовано сучасні механізми залучення іноземних інвестицій, які включають фінансові, інституційні, правові, стимулюючі, цифрові та де-ризикові інструменти. Доведено, що в умовах воєнної економіки ключову роль відіграють механізми страхування ризиків, міжнародні гарантійні програми та інструменти змішаного фінансування. Оцінено вплив іноземних інвестицій на складові економічної безпеки, зокрема макрофінансову стабільність, технологічну незалежність, енергетичну безпеку та стійкість стратегічних секторів. Визначено основні інституційні бар'єри залучення інвестицій, серед яких воєнні ризики, недосконалість правового середовища та регуляторна складність. Обґрунтовано необхідність формування інтегрованої інвестиційної політики, що поєднує інструменти стимулювання інвестицій із механізмами управління ризиками та забезпечення економічної безпеки держави.

Ключові слова: іноземні інвестиції, економічна безпека, прямі іноземні інвестиції, *round tripping*, інвестиційна політика, де-ризиківання, воєнні ризики, цифровізація, інституційне середовище, післявоєнне відновлення.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах повномасштабної війни та глибоких трансформацій національної економіки питання забезпечення економічної безпеки України набуває системного та багатовимірного характеру. Одним із ключових чинників її зміцнення виступає ефективне залучення іноземних інвестицій, які виконують не лише функцію фінансового ресурсу, але й є каналом трансферу технологій, управлінських практик, інновацій та інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості.

Після 2014 року, а особливо з 2022 року, інвестиційний процес в Україні характеризується високою волатильністю, чутливістю до безпекових ризиків та залежністю від зовнішніх факторів. За даними Національного банку України, обсяги прямих іноземних інвестицій демонструють різкі коливання – від пікових значень у 2021 році до критичного скорочення у 2022 році з подальшим частковим відновленням у 2023–2024 роках. Така динаміка свідчить про нестабільність інвестиційного середовища та необхідність формування нових інституційних і фінансових механізмів залучення капіталу.

Водночас сучасний етап розвитку інвестиційної політики України вимагає переосмислення традиційних підходів до стимулювання іноземного інвестування. Йдеться не лише про збільшення обсягів інвестицій, а насамперед про їх якість, структуру та вплив на стратегічні компоненти економічної безпеки – макрофінансову стабільність, технологічну незалежність, енергетичну автономність, кіберстійкість та розвиток критичної інфраструктури.

Особливу увагу необхідно приділяти проблемі так званих «псевдоінвестицій» (*round tripping*), які формально відображаються як іноземні, але фактично є реінвестованим капіталом резидентів. За оцінками НБУ, їх частка є суттєвою у структурі ПІІ, що свідчить про недосконалість інституційного середовища та недостатній рівень довіри до економічної системи.

Сучасна міжнародна практика підтверджує, що у кризових і постконфліктних економіках ключову роль відіграють механізми де-ризиківання інвестицій, включаючи страхування воєнних ризиків, державні гарантії, *blended finance*, а також розвиток інституційної спроможності держави забезпечувати прозорість, передбачуваність та захист прав інвесторів. У цьому контексті Україна вже інтегрується у глобальні механізми інвестиційної підтримки, що формують нову архітектуру інвестиційної політики.

Таким чином, актуальність дослідження визначається необхідністю формування цілісної моделі

залучення іноземних інвестицій, яка одночасно забезпечуватиме економічне зростання та підсилюватиме економічну безпеку держави в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наукова література з проблематики іноземного інвестування в умовах нестабільності концентрується навколо трьох основних напрямків: глобальної динаміки ПІІ, інституційних механізмів стимулювання інвестицій та взаємозв'язку інвестиційної політики з економічною безпекою держави. У звітах UNCTAD наголошується, що глобальні потоки ПІІ упродовж останніх років залишаються нестійкими під впливом геополітичної напруженості, послаблення економічного зростання, фрагментації світової економіки та зміни логіки міжнародного виробництва. Особливо важливо, що скорочується частка нових індустріальних і інфраструктурних проєктів, а це означає зростання ролі адресних державних та наддержавних механізмів інвестиційного стимулювання [1].

У працях OECD, присвячених Україні, підкреслюється, що відновлення та довгострокове зростання економіки неможливі без активізації саме приватних інвестицій, підвищення продуктивності та розвитку експорту. Відповідно, інвестиційна політика розглядається не лише як інструмент мобілізації капіталу, а як складова ширшої моделі структурної модернізації та економічної стійкості. Для України особливе значення мають інституційна якість, доступ до фінансування, правова передбачуваність і зниження воєнних ризиків для приватного бізнесу [2; 3].

Окремий блок досліджень формують праці та аналітичні матеріали Національного банку України, в яких розкривається не лише динаміка прямих іноземних інвестицій, а й проблема їхньої якості. Особливу увагу привертає феномен *round tripping*, тобто повернення капіталу українських резидентів у формі формально іноземних інвестицій. Такі оцінки є принципово важливими для наукового осмислення інвестиційної безпеки, оскільки дають змогу відрізнити реальний зовнішній інвестиційний ресурс від статистично зафіксованих, але інституційно викривлених потоків. Це зміщує фокус дослідження з абсолютних обсягів ПІІ на їхню структурну якість, технологічну наповненість та здатність формувати довгострокову конкурентоспроможність [4].

Важливе місце в літературі займають дослідження механізмів де-ризиківання інвестицій у воєнних та постконфліктних економіках. У документах Світового банку, MIGA та ЄБРР акцентується, що в умовах

високої безпекової невизначеності вирішального значення набувають гарантійні та страхові інструменти, які дозволяють частково компенсувати ризики для приватного інвестора [5]. Для України це особливо актуально, адже саме формування ринку страхування воєнних ризиків, міжнародних гарантійних схем і механізмів змішаного фінансування сьогодні розглядається як основа перезапуску довгострокових приватних вкладень.

Ще один вагомий напрям літератури стосується інституційних та правових рамок інвестиційної безпеки. Європейські підходи демонструють, що сучасна політика залучення іноземного капіталу поєднує інвестиційну відкритість із механізмами захисту стратегічних секторів. Саме таку логіку закладено в Регламенті ЄС 2019/452 щодо скринінгу ПІІ, який пов'язує інвестиційну політику з питаннями безпеки та громадського порядку. Для України цей підхід є особливо цінним, оскільки дозволяє розглядати іноземні інвестиції не лише як джерело ресурсів, а і як фактор потенційної залежності або посилення національної стійкості [6].

У новітніх публікаціях також посилюється увага до цифрових механізмів формування інвестиційної довіри. Офіційні матеріали щодо ProZorro та DREAM показують, що цифровізація процедур закупівель, проектного відбору, моніторингу та управління публічними інвестиціями розглядається як важливий інструмент зниження корупційних ризиків, підвищення прозорості та покращення взаємодії між державою, донорами та інвесторами. У науковому контексті це дає підстави говорити про розширення поняття інвестиційного механізму — від суто фінансових стимулів до комплексної цифрово-інституційної екосистеми підтримки інвестора [7; 8].

Отже, аналіз літератури свідчить, що сучасні дослідження дедалі більше відходять від вузького трактування іноземних інвестицій як джерела капіталу і розглядають їх як складний багаторівневий механізм, тісно пов'язаний з інституційною спроможністю держави, регуляторною якістю, цифровою прозорістю, управлінням ризиками та захистом стратегічних інтересів. Саме ця наукова логіка є методологічною основою для дослідження сучасних механізмів залучення іноземних інвестицій у контексті економічної безпеки України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне узагальнення та прикладне обґрунтування сучасних механізмів залучення іноземних інвестицій і визначення їх ролі у забезпеченні економічної безпеки України в умовах воєнних та післявоєнних викликів. Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання: проаналізувати динаміку та структурні особливості прямих іноземних інвестицій в Україні у контексті воєнних і макроекономічних ризиків, дослідити якість інвестиційних потоків, зокрема проблему round tripping, та її вплив на ефективність інвестиційної політики і економічну безпеку, систематизувати сучасні механізми залучення іноземних інвестицій, включаючи фінансові, інституційні, правові та цифрові інструменти, оцінити вплив різних механізмів інвестування на ключові компоненти економічної безпеки, та визначити основні інституційні бар'єри та ризики, що обмежують ефективність залучення іноземних інвестицій в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україні у 2010–2024 рр. свідчить про їхню високу волатильність та залежність від політичних і безпекових чинників. Згідно з даними Національного банку України, упродовж досліджуваного періоду спостерігаються як періоди значного припливу інвестицій, так і різкі спади, що особливо проявилися у кризові роки – 2014–2015 та 2022.

Пік інвестиційної активності був зафіксований у 2021 році (близько 7,95 млрд дол. США), що відображало

відносну макроекономічну стабілізацію та покращення інвестиційного клімату. Однак уже у 2022 році, внаслідок повномасштабної військової агресії, обсяг ПІІ скоротився до критично низького рівня (близько 0,2 млрд дол. США), що свідчить про майже повну зупинку інвестиційних процесів.

Подальше часткове відновлення у 2023–2024 рр. (понад 4 млрд дол. США щорічно) демонструє адаптаційний потенціал економіки, однак не змінює загальної тенденції – інвестиційний процес залишається нестійким і залежним від зовнішніх факторів (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну (2010–2023 рр.)

Рік	ПІІ (млн дол. США)	Характеристика періоду
2010–2012	6451–8175	Відносна стабільність, зростання
2013–2015	4509 – (-198)	Криза, анексія Криму, падіння
2016–2019	3680–5796	Відновлення інвестицій
2020	304	COVID-19, глобальний спад
2021	7954	Пік інвестицій
2022	221	Воєнний шок
2023	4018	Часткове відновлення

Джерело: узагальнено автором за даними НБУ

Таким чином, ключовою характеристикою ПІІ в Україні є їх циклічна нестабільність, що обумовлена: високим рівнем політичних і воєнних ризиків, недостатньою інституційною стійкістю, залежністю від зовнішнього фінансування та обмеженим внутрішнім ринком капіталу.

Важливо також зазначити, що в умовах війни змінюється не лише обсяг, а й структура інвестицій. Зокрема: зростає частка реінвестованих доходів, зменшується частка greenfield-інвестицій, а інвестиції концентруються у менш ризикових або швидкоокупних секторах (ІТ, логістика, агросектор).

Ці тенденції підтверджуються міжнародними дослідженнями UNCTAD, які вказують на загальне скорочення інвестицій у виробничі проекти та інфраструктуру в умовах глобальної нестабільності.

У контексті економічної безпеки це означає, що:

- інвестиційний канал не може розглядатися як стабільне джерело фінансування;
- необхідна політика зниження ризиків та стабілізації інвестиційних потоків;
- важливим стає не лише обсяг, а й стійкість та передбачуваність інвестицій.

Окрім кількісних характеристик, принципово важливим є аналіз якості прямих іноземних інвестицій, що безпосередньо впливає на економічну безпеку держави.

Однією з ключових проблем є значна частка так званих round tripping інвестицій, тобто операцій, у межах яких український капітал виводиться за кордон і повертається в країну у формі формально іноземних інвестицій.

За оцінками Національного банку України, у 2010–2024 рр. обсяг таких інвестицій становив близько 11,2 млрд дол. США, або 24,4% загального припливу ПІІ (табл. 2).

Проблема round tripping має комплексний характер і обумовлена низкою факторів:

1. Інституційні причини (слабкий захист прав власності, недовіра до судової системи, нестабільність регуляторного середовища).
2. Податкові стимули (використання офшорних юрисдикцій, оптимізація оподаткування, різниця у режими інвестування).
3. Фінансові причини (доступ до міжнародних фінансових інструментів, зниження вартості капіталу).

З позицій економічної безпеки значна частка таких інвестицій створює низку ризиків:

- зниження реального інвестиційного ефекту (відсутність нових технологій і ринків);
- викривлення статистики інвестиційної привабливості;
- посилення залежності від внутрішніх ресурсів замість диверсифікації;

- втрата податкових надходжень через офшоризацію.

Водночас у 2024 році НБУ відзначає, що значна частина ПІІ була пов'язана з реорганізацією боргу в капітал, що додатково підкреслює структурні викривлення інвестиційних потоків.

Таблиця 2

Характеристика якості ПІІ в Україні

Показник	Значення	Економічна інтерпретація
Частка round-tripping	≈24,4%	Високий рівень псевдоінвестицій
Загальний обсяг	11,2 млрд дол. США	Значна частка у структурі ПІІ
Основні причини	Податкова оптимізація, слабкі інституції	Недовіра до національної системи
Наслідки	Обмежений технологічний трансфер	Зниження ефективності інвестицій

Джерело: розраховано за даними НБУ

Сучасні трансформації глобального інвестиційного середовища, зумовлені геополітичною нестабільністю, фрагментацією світової економіки та зміною моделей міжнародного виробництва, обумовлюють необхідність перегляду підходів до залучення іноземних інвестицій. У цих умовах інвестиційна політика держави перестає обмежуватися класичними інструментами стимулювання і набуває комплексного характеру, поєднуючи фінансові, інституційні, правові та цифрові механізми.

Для України, яка функціонує в умовах воєнної економіки, особливого значення набуває формування багаторівневої системи залучення інвестицій, що одночасно враховує потребу у швидкому відновленні економіки та забезпеченні її стійкості. Узагальнення наукових підходів та практики дозволяє виокремити кілька ключових груп механізмів.

По-перше, фінансові механізми, що включають прямі іноземні інвестиції, портфельні вкладення, інструменти проектного фінансування та змішаного фінансування (blended finance). Вони забезпечують мобілізацію ресурсів і є базовими елементами інвестиційної системи. По-друге, інституційні механізми, серед яких особливу роль відіграють публічно-приватне партнерство, концесії, індустріальні парки та діяльність інвестиційних агенцій. Саме ці інструменти створюють організаційні умови для реалізації інвестиційних проектів та знижують трансакційні витрати. По-третє, правові механізми, що охоплюють гарантії захисту інвесторів, міжнародні інвестиційні угоди та арбітражні процедури. Їх значення особливо зростає в умовах високих ризиків, оскільки вони формують довіру до інституційної системи. По-четверте, стимулюючі механізми, які реалізуються через податкові пільги, державну підтримку інвестиційних проектів та інші форми фінансового заохочення. Однак міжнародний досвід свідчить, що їх ефективність залежить від прозорості та адресності застосування. По-п'яте, цифрові механізми, які формують нову інституційну основу інвестиційного середовища. В Україні до них належать системи електронних закупівель, управління проєктами відновлення та державні цифрові сервіси, що забезпечують прозорість і підзвітність процесів.

Нарешті, ключовим елементом сучасної інвестиційної політики стають механізми де-ризиків, включаючи страхування воєнних і політичних ризиків, гарантійні програми міжнародних фінансових інституцій та інструменти розподілу ризиків. Саме вони дозволяють активізувати приватні інвестиції в умовах високої невизначеності [9].

Таким чином, сучасна система залучення іноземних інвестицій є інтегрованою та багатоконпонентною, а її ефективність визначається не окремими інструментами, а їх узгодженою взаємодією.

Іноземні інвестиції відіграють ключову роль у формуванні економічної безпеки держави, однак їх вплив має комплексний і суперечливий характер. З одного боку, вони забезпечують приплив капіталу, сприяють модернізації виробництва, підвищенню продуктивності та інтеграції у глобальні ринки. З іншого - можуть

створювати нові ризики, пов'язані із залежністю від зовнішнього капіталу, концентрацією контролю над стратегічними секторами та вразливістю до зовнішніх шоків.

У макрофінансовому вимірі інвестиції сприяють підтримці платіжного балансу та валютної стабільності, однак їх висока волатильність може посилювати фінансову нестійкість. У технологічному аспекті вони забезпечують трансфер знань і інновацій, але водночас можуть формувати технологічну залежність від іноземних корпорацій.

Особливо важливим є вплив інвестицій на енергетичну безпеку, оскільки іноземний капітал відіграє значну роль у розвитку відновлюваної енергетики та модернізації енергетичної інфраструктури. Водночас існує ризик втрати контролю над критичною інфраструктурою.

У контексті цифрової трансформації інвестиції сприяють розвитку цифрових платформ і сервісів, однак одночасно підвищують значення кібербезпеки як складової економічної безпеки.

Окремої уваги потребує вплив інвестицій на стратегічні галузі економіки, де виникає необхідність балансування між відкритістю економіки та захистом національних інтересів. Саме з цією метою у країнах ЄС впроваджено механізми скринінгу іноземних інвестицій, які дозволяють оцінювати потенційні ризики для безпеки [10].

Таким чином, вплив іноземних інвестицій на економічну безпеку є багатовимірним і потребує формування комплексної політики, яка забезпечує максимізацію позитивних ефектів та мінімізацію ризиків.

Незважаючи на наявність широкого спектра інструментів залучення іноземних інвестицій, їх ефективність в Україні обмежується низкою системних бар'єрів.

Насамперед, це безпекові ризики, пов'язані з воєнними діями, які формують високий рівень невизначеності та суттєво підвищують вартість капіталу. У таких умовах традиційні механізми стимулювання інвестицій втрачають ефективність, а ключову роль відіграють інструменти страхування та гарантування ризиків [11].

Другим важливим бар'єром є інституційна слабкість, що проявляється у низькій ефективності правозастосування, недостатньому рівні захисту прав власності та обмеженій довірі до судової системи. Це знижує інвестиційну привабливість країни та стимулює використання альтернативних схем інвестування, зокрема round tripping.

Третім блоком виступають регуляторні бар'єри, які включають складність адміністративних процедур, бюрократію та нестабільність нормативного середовища. Вони призводять до зростання транзакційних витрат і знижують конкурентоспроможність України у боротьбі за інвестиції.

Окрім цього, існують фінансові та інформаційні обмеження, що проявляються у недостатньому розвитку ринку капіталу, обмеженому доступі до фінансових

ресурсів та недостатній прозорості інвестиційного середовища [12].

Таким чином, подолання інституційних бар'єрів є ключовою умовою підвищення ефективності інвестиційної політики та забезпечення економічної безпеки України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що сучасна модель залучення іноземних інвестицій в Україні формується під впливом воєнних, інституційних та глобальних економічних трансформацій, що зумовлює необхідність її переосмислення в контексті забезпечення економічної безпеки.

По-перше, доведено, що динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні характеризується високою волатильністю та чутливістю до безпекових ризиків. Різне скорочення інвестицій у 2022 році та їх часткове відновлення у 2023–2024 роках підтверджують, що інвестиційний канал не може розглядатися як стабільне джерело фінансування економічного розвитку без впровадження ефективних механізмів зниження ризиків.

По-друге, встановлено, що якість інвестиційних потоків є ключовим фактором їхнього впливу на економічну безпеку. Значна частка round tripping свідчить про структурні викривлення інвестиційного середовища, обмежує реальний приплив зовнішнього капіталу та знижує потенціал технологічного розвитку. Це обумовлює необхідність переходу від кількісних показників оцінки інвестицій до якісних характеристик, зокрема їх продуктивності, інноваційної складової та впливу на національну економіку.

По-третє, систематизовано сучасні механізми залучення іноземних інвестицій, які включають фінансові, інституційні, правові, стимулюючі, цифрові та деризикові інструменти. Обґрунтовано, що ключовим елементом сучасної інвестиційної політики в умовах воєнної економіки виступають саме механізми деризикування (страхування воєнних ризиків, гарантійні програми, інструменти змішаного фінансування), які забезпечують відновлення інвестиційної активності.

По-четверте, визначено, що вплив іноземних інвестицій на економічну безпеку є комплексним і має як позитивні, так і потенційно ризикові наслідки. Інвестиції сприяють макрофінансовій стабільності, технологічному розвитку та модернізації економіки, однак можуть створювати загрози, пов'язані із залежністю від зовнішнього капіталу, концентрацією власності у стратегічних секторах та кіберризиками. Це зумовлює необхідність формування збалансованої політики, яка поєднує відкритість економіки із захистом національних інтересів.

По-п'яте, ідентифіковано ключові інституційні бар'єри, що обмежують ефективність залучення іноземних інвестицій в Україні, серед яких визначальними є воєнні ризики, недосконалість правового середовища, регуляторна складність та недостатній рівень інституційної спроможності. Подолання цих бар'єрів є критично важливим для формування сприятливого інвестиційного клімату.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що ефективна модель залучення іноземних інвестицій в Україні має базуватися на інтеграції інструментів стимулювання інвестицій із механізмами управління ризиками, цифрової прозорості та інституційного забезпечення економічної безпеки.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на поглиблення аналітичного та методичного забезпечення оцінки впливу іноземних інвестицій на економічну безпеку України. По-перше, перспективним є розроблення кількісних моделей оцінювання якості іноземних інвестицій, зокрема, з використанням методів багатокритеріального аналізу (TOPSIS, АНР, таксономічний аналіз), що дозволить враховувати не лише обсяг інвестицій, а й їх структурні та функціональні характеристики. А по-друге, потребує подальшого дослідження взаємозв'язок між інвестиційною політикою та регіональним розвитком, зокрема у контексті територіальних громад та відновлення регіонів, що постраждали внаслідок воєнних дій.

Література.

1. UNCTAD. World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Government. Geneva: United Nations, 2024. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.
2. OECD. OECD Economic Outlook, Volume 2024 Issue 2: Ukraine. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_839ef1cf-en/ukraine_f33c279e-en.html
3. OECD. Ukraine. In: OECD Economic Outlook. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_839ef1cf-en/ukraine_f33c279e-en.html.
4. National Bank of Ukraine. Estimation of round tripping transactions for 2010–2024. Kyiv: NBU, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/otsinka-obsyagiv-pryamih-inozemnih-investitsiy-v-yakih-kintsevim-kontrolyuyuchim-investorom-ye-rezident-round-tripping-za-2010-2024>.
5. EBRD. EBRD and Aon launch an innovative war-risk insurance facility for Ukraine. 2024. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2024/ebrd-and-aon-launch-innovative-war-risk-insurance-facility-for-u.html>
6. Regulation (EU) 2019/452 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2019 establishing a framework for the screening of foreign direct investments into the Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>.
7. Prozorro. About. URL: <https://prozorro.gov.ua/en/about>.
8. DREAM. Public Investment Management System / About DREAM. URL: <https://dream.gov.ua/about>
9. Ukraine Recovery and Reconstruction Guarantee Facility (URGF). 2024. URL: <https://www.ebrd.com/home/work-with-us/projects/psd/54849.html>.
10. MIGA. MIGA expands insurance support to Ukraine. 2024. URL: <https://www.miga.org/press-release/miga-expands-insurance-support-ukraine>.
11. UkraineInvest. Official investment promotion office of Ukraine. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/>.
12. OECD. Energy Investment Policy Review of Ukraine. Paris: OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-energy-investment-policy-review-of-ukraine_6e6e58c6-en.html. DOI: <https://doi.org/10.1787/6e6e58c6-en>.

References.

1. (2024). UNCTAD. World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Government. United Nations. Geneva. Switzerland. Available at: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.
2. (2024). OECD. OECD Economic Outlook, Volume 2024 Issue 2: Ukraine. OECD Publishing. Paris. France. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_839ef1cf-en/ukraine_f33c279e-en.html
3. (2024). OECD. Ukraine. In: OECD Economic Outlook. OECD Publishing. Paris. France. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_839ef1cf-en/ukraine_f33c279e-en.html.
4. (2024). National Bank of Ukraine. Estimation of round tripping transactions for 2010–2024. NBU. Kyiv. Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua/en/news/all/otsinka-obsyagiv-pryamih-inozemnih-investitsiy-v-yakih-kintsevim-kontrolyuyuchim-investorom-ye-rezident-round-tripping-za-2010-2024>.
5. (2024). EBRD. EBRD and Aon launch an innovative war-risk insurance facility for Ukraine. Available at: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2024/ebrd-and-aon-launch-innovative-war-risk-insurance-facility-for-u.html>
6. (2019). Regulation (EU) 2019/452 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2019 establishing a framework for the

- screening of foreign direct investments into the Union. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>.
7. Prozorro. About. Available at: <https://prozorro.gov.ua/en/about>.
8. DREAM. Public Investment Management System / About DREAM. Available at: <https://dream.gov.ua/aboutEBRD>.
9. (2024). Ukraine Recovery and Reconstruction Guarantee Facility (URGF). Available at: <https://www.ebrd.com/home/work-with-us/projects/psd/54849.html>.
10. (2024). MIGA. MIGA expands insurance support to Ukraine. Available at: <https://www.miga.org/press-release/miga-expands-insurance-support-ukraine>.
11. UkraineInvest. Official investment promotion office of Ukraine. Available at: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/>.
12. OECD. Energy Investment Policy Review of Ukraine. OECD Publishing. Paris. France. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-energy-investment-policy-review-of-ukraine_6e6e58c6-en.html.
- DOI: <https://doi.org/10.1787/6e6e58c6-en>.

Abstract.

Mytsenko I., Derevianko D. Modern mechanisms of attracting foreign investments as the basis of Ukraine's economic security.

The article examines modern mechanisms for attracting foreign investment in the context of ensuring Ukraine's economic security under wartime and post-war transformations. It is substantiated that foreign investment serves not only as a source of financial resources but also as a key driver of structural modernization, technological upgrading, productivity growth, and integration into global value chains. The dynamics of foreign direct investment (FDI) in Ukraine during 2010–2024 are analyzed, revealing high volatility, cyclical fluctuations, and strong dependence on macroeconomic and security-related risks. It is found that the sharp decline in investment inflows in 2022, followed by a partial recovery in subsequent years, indicates the instability of the investment environment. Special attention is paid to the quality of investment flows. It is identified that a significant share of round tripping investments substantially reduces the effectiveness of investment policy, limits the actual inflow of foreign capital, and distorts the investment structure. The study systematizes modern mechanisms for attracting investment, including financial, institutional, legal, incentive-based, digital, and risk-mitigation instruments. It is argued that in a wartime economy, risk mitigation tools such as war risk insurance, international guarantee schemes, and blended finance-play a crucial role in restoring investment activity. The impact of foreign investment on key components of economic security, including macroeconomic stability, technological independence, energy security, and resilience of strategic sectors, is assessed. Major institutional barriers to investment attraction include security risks, a weak legal framework, and regulatory complexity. The study substantiates the need for an integrated investment policy that combines investment incentives with risk-management mechanisms to ensure national economic security.

Keywords: foreign investment, economic security, foreign direct investment, round tripping, investment policy, risk mitigation, war risks, digitalization, institutional environment, post-war recovery.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2025 р.

Бібліографічний опис статті:

Миценко І.М., Дерев'янюк Д.С. Сучасні механізми залучення іноземних інвестицій як основа економічної безпеки України. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2025. № 5. С. 139-143.

Mytsenko I., Derevianko D. Modern mechanisms of attracting foreign investments as the basis of Ukraine's economic security. Actual problems of innovative economy and law. 2025. No. 5. pp. 139-143.

УДК: 339.7:336.71:338.246.2; JEL classification: F36, G21, H12, O16

<https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-5-33>

АЛЕКСЄЄВ Ігор Валентинович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка», <https://orcid.org/0000-0001-6618-3100>
КИРИЛЮК Руслан Ростиславович, Аспірант кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка», <https://orcid.org/0009-0006-5690-5011>

МІЖНАРОДНЕ БАНКІВСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ

Алексєєв І.В., Кирилюк Р.Р. Міжнародне банківське співробітництво як чинник економічної реконструкції та фінансової стійкості України.

У статті досліджено міжнародне банківське співробітництво як системний чинник забезпечення фінансової стійкості та економічної реконструкції України в умовах повномасштабної війни. Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентними потребами у фінансуванні відновлення, що формують необхідність ефективного залучення зовнішніх фінансових ресурсів та їх трансформації у внутрішні інвестиційні потоки. Метою статті є теоретико-аналітичне обґрунтування ролі міжнародного банківського співробітництва у забезпеченні макрофінансової стабільності та формуванні ресурсної бази реконструкції економіки України. У дослідженні застосовано інституційний, системний та аналітичний підходи, що дозволило розкрити багаторівневу структуру міжнародного банківського співробітництва, яка включає макрофінансовий, банківсько-посередницький та інвестиційно-гарантійний рівні. Обґрунтовано, що ключовими інструментами такого співробітництва виступають програми міжнародних фінансових організацій, портфельний ризик-шерінг, кредитні лінії, торгові фінансування, гарантійні механізми, інструменти змішаного фінансування та страхування воєнних ризиків. Доведено, що міжнародна фінансова підтримка має комплексний вплив на макрофінансову стабільність, зокрема через зростання міжнародних резервів, зниження інфляційного тиску, стабілізацію валютного ринку, підтримку ліквідності банківської системи та активізацію кредитування. Визначено, що банківський сектор відіграє ключову роль у трансформації міжнародних ресурсів у фінансування реального сектору економіки та реалізації проєктів реконструкції. Водночас встановлено, що ефективність міжнародного банківського співробітництва обмежується воєнними ризиками, недостатнім розвитком інструментів де-ризикіну та інституційними обмеженнями банківської системи. На основі проведеного аналізу сформульовано висновки щодо необхідності подальшого розвитку гарантійних і страхових механізмів, підвищення інституційної спроможності банків та вдосконалення механізмів трансформації міжнародної фінансової допомоги у довгострокові інвестиції.

Ключові слова: міжнародне банківське співробітництво; фінансова стійкість; економічна реконструкція; банківська система; міжнародні фінансові організації; гарантії; ризик-шерінг; торгові фінансування; воєнні ризики.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні умови функціонування економіки України визначаються безпрецедентними викликами, пов'язаними з повномасштабною війною, що суттєво трансформує як макрофінансову архітектуру держави, так і роль банківської системи у забезпеченні економічної стійкості та відновлення. За оцінками міжнародних інституцій, потреби у відновленні та реконструкції України перевищують сотні мільярдів доларів США, що об'єктивно формує необхідність залучення масштабних зовнішніх фінансових ресурсів та активізації механізмів міжнародного фінансового співробітництва.

У таких умовах банківська система виконує не лише традиційні функції фінансового посередництва, а й набуває стратегічного значення як ключовий канал трансформації міжнародної фінансової допомоги у кредитні та інвестиційні ресурси реального сектору економіки. Особливої ваги набуває міжнародне банківське співробітництво, яке реалізується через інструменти міжнародних фінансових організацій, гарантійні та страхові механізми, програми ризик-шерінгу, торгового фінансування та інституційну підтримку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження зумовлена тим, що традиційні підходи до післявоєнного відновлення